

Briselē, 31.1.2019.
COM(2019) 37 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Gada ziņojums par Eiropas Savienības ārējās darbības finansēšanas instrumentu
īstenošanu 2017. gadā**

{SWD(2019) 12 final}

VISPĀRĒJĀS SAISTĪBAS

Eiropas Savienība (ES) veicina integrētu pieeju, apvienojot visus pieejamos instrumentus ES un dalībvalstu līmenī, lai censtos veidot pasauli, kurā valda miers un lielāka pārticība. Eiropas un pasaules valstis 2017. gadā joprojām saskārās ar nozīmīgām problēmām. ES reakcija bija aptveroša, pilnībā izmantojot tās politiku un instrumentus, tostarp diplomātijas, drošības, finanšu, tirdzniecības, attīstības pasākumu un humānās palīdzības jomā. Pieņemtie krīzes reaģēšanas pasākumi ietvēra atbalstu visām lielajām pašreizējām krīzēm visā pasaulē, tostarp pasākumus desmit “vismazāk miermīlīgajās” valstīs¹.

Eiropas Savienība kā spēcīgāks globālais dalībnieks

2017. gadā ārpolitikā un drošības politikā tika sāкта ² ES globālās stratēģijas (ESGS) pilnīga īstenošana. ESGS ir izklāstītas ES pamata intereses un iesaistes principi, kā arī ir sniegts redzējums attiecībā uz uzticamāku, atbildīgāku un reaģētspējīgāku Eiropas Savienību pasaules kontekstā.

ES turpināja risināt pastāvošo augstā neaizsargātības līmeņa problēmu, kas radusies humanitārās krīzes, sausuma un nedrošības dēļ, finansējot pasākumus vairāk nekā 2,2 miljardu EUR apmērā vairāk nekā 90 valstīs ārpus ES. ES un tās dalībvalstis joprojām ir pasaulē lielākais humānās palīdzības sniedzējs.

ES un tās dalībvalstis ir lielākais oficiālās attīstības palīdzības (OAP) sniedzējs, kas pasaules līmenī nodrošina vairāk nekā pusi no OAP. 2017. gadā OAP vajadzībām Eiropas Komisija vien izmaksāja vairāk nekā 13,34 miljardus EUR.

ESGS īstenošana drošības un aizsardzības jomā notika ātri un būtībā, gatavojot koordinēto ikgadējo pārskatu par aizsardzību (CARD)³, veidojot Militārās plānošanas un īstenošanas centru (MPIC)⁴, īstenojot Eiropas Aizsardzības rīcības plānu un ES un NATO kopīgo deklarāciju, un ar vienošanos par pastāvīgo strukturēto sadarbību (PESCO)⁵.

ESGS atzīts uz multilaterālismu balstītas starptautiskas sistēmas nozīmi. ES un Apvienoto Nāciju Organizācija (ANO) ir neaizstājami partneri miera un drošības garantēšanai. Novatoriskā trīspusējā Āfrikas Savienības (ĀS), ES un ANO kopīgā darba, kas veikts attiecībā uz Lībiju un migrāciju, mērķis ir pavērt ceļu ciešākai sadarbībai plašākā miera un drošības kontekstā. G5 Sāhelas apvienotajiem spēkiem sniegtais atbalsts arī liecina par ieguldījumu nozīmīgumu starptautiskajās un reģionālajās partnerībās drošības jomā.

Eiropas Konsenss par attīstību, īstenojot Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam

Prezidentvalsts Malta Padomes un dalībvalstu vārdā, Parlaments, Komisija un Savienības Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos 2017. gada jūnijā kopīgā paziņojumā parakstīja

¹ 2017. gada Globālais miera indekss, Ekonomikas un miera institūts.

² <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>

³ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/36453/coordinated-annual-review-defence-card_en

⁴ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/27763/military-planning-and-conduct-capability-mpcc_en

⁵ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/34226/permanent-structured-cooperation-pesco-factsheet_en

jauno Eiropas Konsensu par attīstību⁶. Jaunais konsenss ir ES reakcija uz globālajām tendencēm un problēmām starptautiskās sadarbības un attīstības jomā, kurš saskaņo ES ārējo darbību ar ANO Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM).

Konsenss ir strukturēts ciešā saistībā ar piecām jomām, kas veido Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam (cilvēki, planēta, labklājība, miers un partnerība), un paredz līdzsvarotu un integrētu pieeju attiecībā uz ilgtspējīgas attīstības ekonomisko, sociālo un vidisko dimensiju.

Ārējo investīciju plāns

2017. gadā pēc tam, kad septembrī stājās spēkā regula, ar ko izveido Eiropas Fondu ilgtspējīgai attīstībai (EFIA), tika sākta ES vērīgā ārējo investīciju plāna (ĀIP)⁷ īstenošana. Ieguldīto līdzekļu apmērs ir 4,1 miljards EUR (2,6 miljardi EUR ir paredzēti apvienošanai, bet 1,5 miljardi EUR — garantijām), un tā mērķis ir mobilizēt investīcijas pavisam 44 miljardu EUR apmērā Āfrikā un ES kaimiņvalstīs ar pieciem “investīciju logiem”, kuri aptver šādas jomas: ilgtspējīga enerģētika un savienojamība; mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu finansēšana; ilgtspējīga lauksaimniecība, lauku uzņēmēji un agrorūpniecība; ilgtspējīgas pilsētas un digitalitāte attīstības veicināšanai.

ĀIP pieņemšana ir tāds pavērsiena punkts ES ārējās darbības jomā, kas aktivizē privātā sektora iesaisti, lai nodrošinātu rezultātu plašāku globālo politikas mērķu ietvaros.

Labāka sadarbība ar ES dalībvalstīm

Eiropas Konsensā par attīstību ir paredzēts, ka galvenā uzmanība ES centienu ietvaros attiecībā uz labāku sadarbību ar dalībvalstīm, lai īstenotu Programmu 2030. gadam, tiek pievērsta kopīgai plānošanai. Apvienojot resursus un spējas, kopīgā plānošana palielina Eiropas attīstības sadarbības un ārējās darbības kolektīvo ietekmi un redzamību.

2017. gada maijā ES kopīgās plānošanas procedūru⁸ neatkarīgā novērtējumā tika secināts, ka to īstenošana ir uzlabojusi ES, dalībvalstu un citu attīstības partneru koordināciju un palielinājusi ES un dalībvalstu ietekmi valstu līmenī.

2017. gada beigās bija sagatavoti 23 kopīgās plānošanas dokumenti, no kuriem 7 tika pabeigti attiecīgajā gadā. Kopīgās plānošanas procedūra turpinās vēl 36 partnervalstīs.

Politikas saskaņotība attīstībai

Lai panāktu politikas saskaņotību attīstībai (*PCD*), ES ir jāņem vērā attīstības sadarbības mērķi visos tādos politikas īstenošanas gadījumos, kuri var ietekmēt jaunattīstības valstis.

Komisija 2017. gadā turpināja veicināt *PCD*, tostarp tās integrēšanu Eiropas Konsensā par attīstību, un uzsvēra tās nozīmīgumu IAM sasniegšanā.

⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/european-consensus-development_en

⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/eu-external-investment-plan-factsheet_en

⁸ https://ec.europa.eu/europeaid/evaluation-eu-joint-programming-process-development-cooperation-2011-2015_en

GLOBALĀS MĒROGS

Āfrika

2017. gads bija nozīmīgs stratēģiskajai partnerībai ar Āfriku. Maijā tika pieņemts Kopīgs paziņojums par jaunu impulsu Āfrikas un ES partnerībai⁹, un pēc tam novembrī Abidžanā notika 5. Āfrikas Savienības un ES samits. Sākās gatavošanās jaunām attiecībām ar Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas valstīm (ĀKK), lai nodrošinātu modernu, politisku un mērķorientētu līdzvērtīgu dalībnieku partnerību pēc Kotonū nolīguma.

2017. gadā tika apstiprinātas 40 jaunas programmas 3 reģionos, uz kuriem attiecas Eiropas Savienības Ārkārtas trasta fonds stabilitātes nodrošināšanai un neatbilstīgas migrācijas un personu pārvietošanas iemeslu novēršanai Āfrikā (ESTF Āfrikai).

Paplašināšanās reģions

Būtisks politisks notikums 2017. gadā bija priekšsēdētāja Ž. K. Junkera runa par stāvokli Savienībā¹⁰, kas atkārtoti apliecināja un stiprināja ES nepārprotamu atbalstu attiecībā uz Rietumbalkānu paplašināšanās perspektīvu.

Eiropas kaimiņvalstis

ES 2017. gadā turpināja īstenot pārskatīto Eiropas kaimiņattiecību politiku (EKP), lai sasniegtu kopīgus mērķus attiecībā uz kaimiņattiecību stabilizāciju un izstrādātu labāk pielāgotus partnerības veidus. Tika noslēgtas pārskatītas asociācijas programmas ar Gruziju un Moldovu, un stājās spēkā asociācijas nolīgums ar Ukrainu, ietverot padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības zonu. Ar Armēniju tika noslēgts un parakstīts visaptverošs un padziļināts sadarbības nolīgums. Novembrī notikušais Austrumu partnerības samits sniedz norādījumus attiecībā uz turpmāku reģionālo sadarbību, pamatojoties uz dokumentu "20 mērķuzdevumi 2020. gadam"¹¹.

ES programmas turpināja nodrošināt atbalstu ekonomikas, sociālās jomas, kultūras un politikas attīstībai dienvidu kaimiņvalstīs, to skaitā valstīs, kuras uzņem bēgļus no Sīrijas.

Ar Alžīriju un Ēģipti tika panākta vienošanās par partnerības prioritātēm 2017.—2020. gadam, un ar Armēniju, Tunisiju, Palestīnu, Azerbaidžānu un Baltkrieviju tika sekmīgi apzinātas līdzīgas kopīgas prioritātes.

2017. gada maijā tika pieņemts Kopīgs paziņojums par attīstību kaimiņvalstīs un EKP pārskatīšanas īstenošanu¹².

Āzija, Vidusāzija un Klusā okeāna valstis

Gan 19. ES un Ķīnas samitā, kas notika 2017. gada jūnijā, gan ES un Indijas samitā, kas notika oktobrī, tika apliecināta kopīga apņemšanās risināt globālus un reģionālus jautājumus, piemēram, klimata pārmaiņas un drošības apdraudējumu. ES 2017. gadā parakstīja politiskus nolīgumus dažādās sadarbības jomās ar Austrāliju un Jaunzēlandi.

⁹ JOIN(2017) 17 final, 4.5.2017.

¹⁰ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_lv.htm

¹¹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/20_deliverables_for_2020.pdf

¹² JOIN(2017) 18 final, 18.5.2017.

ES intensīvi strādāja, lai risinātu rohindžu bēgļu krīzi Bangladešā un Mjanmā, un palielināja atbalstu humānās palīdzības jomā, piedaloties ANO līdzekļu devēju konferences rīkošanā oktobrī un apņemoties nodrošināt lielāko līdzekļu devumu.

Latīņamerika un Karību jūras valstis

2017. gadā bija vērojams progress sarunās ar Dienvidamerikas tirdzniecības bloku *MERCOSUR* par abu reģionu asociācijas nolīgumu, kā arī politiskā dialoga un sadarbības nolīguma ar Kubu provizorisksajā piemērošanā novembrī. Gada sākumā stājās spēkā daudzpusējais tirdzniecības nolīgums ar Ekvadoru.

ES 2017. gadā mēģināja sadarbībai ar Latīņameriku un Karību jūras valstīm izmantot daudzveidīgāku modeli, piešķirot lielu nozīmi ieguldījumiem, pētniecībai un inovācijai, izglītībai un digitālajai programmai.

CILVĒKI

Tautas attīstība

Nabadzības izskaušana (1. IAM), nevienlīdzības un diskriminācijas samazināšana (10. IAM) un rūpes par to, lai neviens netiktu atstāts novārtā, ir ES attīstības politikas pamatā.

Ieguldījumi globālās iniciatīvās, piemēram, Pasaules fondā AIDS, tuberkulozes un malārijas apkarošanai (*GFATM*), Vakcīnu aliansē (*GAVI*), Globālajā partnerībā izglītībai (*GPE*) un fondā "Izglītība nevar gaidīt", nodrošināja, ka ES bija nozīmīga loma starptautiskās politikas veidošanā veselības (3. IAM) un izglītības (4. IAM) jomā. Šīs iniciatīvas palīdzēja 11 miljoniem cilvēku saņemt dzīvību glābjošu HIV terapiju, izārstēt 17,4 miljonus tuberkulozes gadījumu un izdalīt 795 miljonus moskītu tīklu malārijas profilaksei. Pateicoties atbalstam, ko ES sniedza *GPE*, 2015. gadā salīdzinājumā ar 2002. gadu partnervalstīs pamatskolu apmeklēja par 72 miljoniem vairāk bērnu.

Izmantojot programmu *Erasmus+*, ES palīdzēja partnervalstīm uzlabot cilvēku nodarbināmību. 2017. gadā studentiem un darbiniekiem tika piešķirtas vairāk nekā 40 500 individuālās mobilitātes stipendijas, no kurām vairāk nekā puse ieguvēju bija kaimiņvalstīs un valstīs, kas iesaistītas paplašināšanās procesā. Turklāt ar ES finansējumu aptuveni 40 miljonu EUR apmērā tika sniegts atbalsts aptuveni 350 starptautiskās līdzdalības gadījumos "Apvārsnis 2020" līdzdalības projektos.

Pēc Padomes secinājumu par ES stratēģisko pieeju starptautiskajām kultūras attiecībām¹³ pieņemšanas 2017. gada maijā atkārtoti tika uzsvērtā attīstības un starptautiskās sadarbības kultūras dimensija.

Dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm

ES un dalībvalstis turpina būt pasaulē vadošais spēks dzimumu līdztiesības un sieviešu un meiteņu pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanas jomā (5. IAM). Pirmais ziņojums par ES Dzimumu līdztiesības rīcības plānu 2016.–2020. gadam¹⁴ tika publicēts 2017. gadā¹⁵.

¹³ Kopīgais paziņojums "Starptautisko kultūras attiecību ES stratēģijas veidošana", JOIN(2016) 29 final, 8.6.2016.; Padomes secinājumi 9635/17.

¹⁴ Kopīgais Komisijas dienestu darba dokuments SWD(2015)182 final, 21.9.2015., "Dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm. Meiteņu un sieviešu dzīves pārveidošana ar ES ārējo attiecību starpniecību 2016.–2020. gadā", pēc tam pieņemti Padomes secinājumi 13201/15, 26.10.2015.

Komisija cieši uzrauga, kādas norises ir paplašināšanās valstīs dzimumu līdztiesības jomā un ar dzimumu saistītas vardarbības apkarošanā. Šie jautājumi arī tika risināti pievienošanās sarunu laikā un stabilizācijas un asociācijas procesā, par ko ziņots 2017. gada paplašināšanās tiesību aktu kopumā¹⁶.

Iniciatīvas “Spotlight” uzmanības centrā — dzimumu vardarbība

2017. gadā tika uzsākta iniciatīva “Spotlight”¹⁷ — jauna ES un ANO partnerība, kas paredzēta visu veidu vardarbības pret sievietēm un meitenēm izskaušanai. Šīs iniciatīvas atbalstam ES piešķir 500 miljonus EUR, un tās mērķis ir panākt būtiskas pārmaiņas reģionālā līmenī, koncentrējot uzmanību uz Āziju, Klusā okeāna valstīm, Āfriku (it īpaši Subsahāras Āfriku), Latīņameriku un Karību jūras valstīm.

Migrācija, iedzīvotāju piespiedu pārvietošana un patvērums

Migrācija un mobilitāte joprojām bija viens no svarīgākajiem jautājumiem ES darba kārtībā, pārvirzot lielāko uzmanību uz Vidusjūras reģiona centrālās daļas maršrutu kā galveno problēmu, un Lībija joprojām bija galvenā valsts izceļošanai uz ES. Bēgļu atbalsta mehānisms Turcijā turpināja pievērsties bēgļu un uzņēmējkopienas valstī vajadzībām, Komisijai nodrošinot finansējumu 3 miljardu EUR apmērā 2017. gadā.

Rietumbalkānos ES ieņem vadošu lomu, apkopojot atbildes uz jautājumiem saistībā ar bēgļiem un migrāciju.

Jauktās migrācijas pārvaldība Lībijā

Komisija 2017. gadā ātri reaģēja uz ieteikumiem janvārī publicētajā Kopīgajā paziņojumā “Vidusjūras centrālās daļas maršruts: migrācijas plūsmu pārvaldība, dzīvību glābšana”¹⁸. Īsā laika posmā tika izstrādāta 90 miljonus EUR vērta programma, lai nodrošinātu aizsardzību un palīdzību tiem, kam tā ir nepieciešama, Lībijā un atbalstu uzņēmējkopienas stabilizēšanai.

Pārtikas un uztura nodrošinājums

2017. gadā palielinājās bads pasaulē un pārtikas un uztura nodrošinātības apdraudējums, badacietēju skaitam palielinoties vēl par 38 miljoniem cilvēku. Martā publicētajā “Globālajā ziņojumā par pārtikas krīzēm”¹⁹ tika norādīts, ka pārtikas krīzes ietekmē vairāk nekā 108 miljonus cilvēku un ka vairākās vietās pastāv bada risks.

Veicinot 2. IAM sasniegšanu, ES darbību rezultātā tika nodrošināts mērķorientēts tematisks un divpusējs atbalsts, it īpaši attiecībā uz nestabilitātes un ārkārtas situāciju novēršanu vairākās valstīs, kam tika piešķirti 140 miljoni EUR, veidojot sinerģiju ar 750 miljoniem EUR, lai palīdzētu novērst badu četrās valstīs, kurās pastāv šāds risks: Somālijā, Dienvidsudānā, Jemenā un Nigērijā.

¹⁵ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-288-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>

¹⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3342_lv.htm

¹⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/human-rights-and-democratic-governance/gender-equality/spotlight-initiative_en

¹⁸ JOIN(2017) 4 final, 25.1.2017.

¹⁹ https://ec.europa.eu/europeaid/global-report-food-crises-2017_en

PLANĒTA

Klimata pārmaiņas

Klimata pārmaiņas (13. IAM) joprojām ir ievērojams drauds, kas ietekmē pasaules ilgtspējīgu attīstību. Karību jūras reģionu 2017. gadā skāra vairākas spēcīgas viesuļvētras, kas liecina par biežāku ārkārtēju meteoroloģisko apstākļu ietekmi. ES atbalsta pasaules mēroga ietvarprogrammas katastrofu riska mazināšanas iniciatīvu, kuras ietvaros veica pēckatastrofas vajadzību novērtējumus (PDNA) un palīdzēja sniegt ātru atbalstu Karību jūras valstīm pēc tam, kad tās bija skārušas viesuļvētras.

Pielāgošanās klimata pārmaiņām ir galvenā prioritāte vairākumam jaunattīstības valstu, it īpaši mazajām salu jaunattīstības valstīm (SIDS) un vismazāk attīstītajām valstīm (VAV), un ES Pasaules klimata pārmaiņu alianses (PKPA+) pamatiniciatīvā tām vēl aizvien tika pievērsta lielākā uzmanība kā galvenajām labuma guvējām.

ES arī sadarbojās ar G20 valstīm, lai atbalstītu COP 21 samitā apstiprināto nacionāli noteikto devumu īstenošanu.

Vide un dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana

Dabas kapitāls, proti, ražīgā zeme, ūdens resursi, meži, zivju krājumi un bioloģiskā daudzveidība, ir daudzu partnervalstu ekonomikas pamats, un tam ir ievērojama nozīme iztikas nodrošināšanā. Dabas kapitāla aizsardzība un ilgtspējīga apsaimniekošana ir svarīga Ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam mērķu sasniegšanai (to skaitā 6., 12., 14. un 15. IAM).

ES decembrī aktīvi piedalījās ANO Vides asamblejas 3. sesijā Nairobi saistībā ar tēmu “Ceļā uz planētu bez piesārņojuma”. ES arī aktīvi iesaistījās okeānu aizsardzībā, piedaloties ANO Okeānu konferencē 14. IAM īstenošanai 2017. gada jūnijā Ņujorkā un rīkojot konferenci “Mūsu okeāni” oktobrī Valetā.

No mežiem ir atkarīga 1,6 miljardu cilvēku iztika, tādēļ ES aktīvi strādā ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas jomā. Ir sasniegts progress ES rīcības plāna par meža tiesību aktu ieviešanu, pārvaldību un tirdzniecību (FLEGT)²⁰ īstenošanā. Ar Hondurasu un Gajānu ir noslēgti brīvprātīgi partnerattiecību nolīgumi (BPN). ES 2017. gadā arī veiksmīgi virzīja iniciatīvu “Kongo baseina mežu partnerība”.

Vide un dabas resursi kaimiņvalstīs

Vide un dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana ir prioritāte dienvidu un austrumu kaimiņvalstīs. ES atbalsta iniciatīvas, to skaitā ūdens resursu apsaimniekošanu, attīrīšanu un pārrobežu sadarbību, tomēr ES darbība ir pārorientēta uz aprites, mazoglekļa un resursu izmantošanas ziņā efektīvas ekonomikas izveidošanu.

Ilgtspējīga enerģija

Komisijas dienestu darba dokumentā par attīstības iespēju nodrošināšanu²¹, kas izdots 2017. gada decembrī, ir aprakstīts, kā sadarbība attiecībā uz ilgtspējīgu enerģiju palīdz īstenot Eiropas Konsensu par attīstību. ES 2017. gadā uzsāka pasākumus enerģijas nodrošināšanai Āfrikā²².

²⁰ <http://www.euflegt.efi.int/flegt-action-plan>

²¹ SWD(2017) 482 final, 15.12.2017.

²² https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/factsheet-5-energise-africa_en.pdf

Austrumu kaimiņvalstīs projekts "EU4Energy" atbalstīja reformas enerģētikas nozarē. Rietumbalkānu samitā Triestē 2017. gada jūlijā tika apstiprināts savienojamības pasākumu kopums ar ES dotācijām 194 miljonu EUR apmērā, kas veicinās ieguldījumus 500 miljonu EUR apmērā reģionāliem projektiem, lai uzlabotu transporta un enerģētikas savienojumus.

Atjaunojamo energoresursu enerģija Āfrikā

Zambija, Benina, Kotdivuāra un Nigērija 2017. gada beigās kopumā bija piešķirušas 85 miljonus EUR Elektrifikācijas finansēšanas iniciatīvai (*ElectriFI*) projektiem, kuru ietvaros paredzēts nodrošināt jaunus elektroenerģijas pieslēgumus 452 000 mājsaimniecībām, ražot papildu 88 MW atjaunojamo energoresursu enerģijas un samazināt emisijas par aptuveni 200 000 CO2 ekvivalenta tonnām gadā.

LABKLĀJĪBA

Sadarbība ar privāto sektoru

ES īstenoja jaunu privātā sektora iesaistes²³ pieeju, lai nodrošinātu ilgtspējīgu un iekļaujošu attīstību 2017. gadā. Platformas "Ilgtspējīga uzņēmējdarbība Āfrikai" (*SB4A*) koncepcija, kas saistīta ar ĀIP, var izveidot forumu, kurā privātais sektors var identificēt ieguldījumu ierobežojumus (veicinot 8. IAM sasniegšanu).

ES 2017. gada novembrī pieņēma jaunu Tirdzniecības palīdzības stratēģiju "Labklājības panākšana ar tirdzniecības un ieguldījumu palīdzību"²⁴, balstoties uz ES desmit gadu pieredzi intervences pasākumu jomā. Tajā ir uzsvērts atbalsts partnervalstīm un to rūpniecības nozarēm, lai pārietu uz produktiem un pakalpojumiem ar lielāku pievienoto vērtību un izmantotu iespējas, ko paver reģiona iekšējā tirdzniecība, kā arī tirdzniecība ar ES.

Lauksaimnieciskās ražošanas izaugsme

Divām trešdaļām no pasaules nabadzīgajiem iedzīvotājiem iztika ir atkarīga no lauksaimniecības, un daudzas jaunattīstības valstis joprojām ir ļoti atkarīgas no tirdzniecības ar dažām patēriņa precēm.

ES atbalsta pasākumus zemes pārvaldības jomā aptuveni 40 valstīs ar kopējo budžetu gandrīz 240 miljoni EUR. Peru un Hondurasā ES finansētie pasākumi aizsargā pamatiedzīvotāju zemes tiesības un nodrošina tiem pamata līdzekļus (veicinot 2. IAM sasniegšanu).

AgriFI uzlabo pupiņu ražošanu

2017. gadā tika sāktas vairākas programmas saskaņā ar Lauksaimniecības finansēšanas iniciatīvu (*AgriFI*)²⁵, tostarp zaļo pupiņu nozares vērtību ķēdes analīze Kenijā, kas parādīja, ka ieguldījumi sniedza atbalstu aptuveni 52 000 sīkzemnieku iztikai.

Infrastruktūras, pilsētas un digitalizācija

Virzībai uz ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam mērķiem ir jāizveido noturīga infrastruktūra, kas veicina iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmē inovācijas (9. IAM).

²³ https://ec.europa.eu/europeaid/sectors/economic-growth/private-sector-development/funding_en

²⁴ COM(2017) 667 final, 13.11.2017.

²⁵ <https://www.edfi.eu/facility/agrifi/>

ES palīdzēja koordinēt Kopīgo Āfrikas un ES infrastruktūras programmu un piedalījās Āfrikas transporta politikas programmas valdē, kas atbalsta Āfrikas valdības un reģionālo ekonomikas kopienų politiku un stratēģiju.

Strauja urbanizācija, jo īpaši Āzijā un Āfrikā, rada būtiskas attīstības problēmas. 2017. gadā tika izstrādāta Starptautiskās pilsētsadarbības (IUC) programma²⁶, kuras ietvaros notiek pilsētu paraugprakses apmaiņa starp ES pilsētām un stratēģisko partnervalstu, piemēram, Indijas un Ķīnas, pilsētām, un ĀIP tika iekļauts īpašs investīciju logs “ilgtspējīgas pilsētas” (11. IAM).

ES Pilsētas mēru pakts austrumu kaimiņvalstīs

ES Pilsētas mēru pakta iniciatīva atbalsta pašvaldības Armēnijā, Azerbaidžānā, Baltkrievijā, Gruzijā, Moldovā un Ukrainā, lai īstenotu saistības enerģētikas un klimata jomā. Piešķirot projektiem mērķtiecīgas dotācijas, ES palīdz sasniegt to mērķi līdz 2030. gadam samazināt CO2 emisijas par 30 %. Vairāk nekā 300 pašvaldības Austrumu partnerības reģionā ir parakstījušas Pilsētas mēru paktu.

Komisijas dienestu darba dokumentā par *Digital4Development*²⁷ paredzēto digitālo pasākumu darbības spējas nodrošināšana 2017. gadā ietvēra optiskās šķiedras infrastruktūras projektus, informācijas kritiskās infrastruktūras un tīklu drošības un izturētspējas uzlabošanu un vispārēji praktiski un finansiāli pieejamu platjoslas savienojumu sekmēšanu visā Āfrikā.

MIERS

Demokrātija, cilvēktiesības un laba pārvaldība

ES atkārtoti apliecināja beznosacījuma atbalstu demokrātijai, cilvēktiesībām un labai pārvaldībai visā pasaulē (16. IAM), vienlaicīgi apstiprinot savu nozīmīgo lomu pasaulē ar īpašā Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instrumenta (EIDHR) starpniecību.

2017. gadā tika turpināta rīcības plānu cilvēktiesību un demokrātijas jomā īstenošana, un 2017. gada jūnijā tika izdots pirmais īstenošanas ziņojums²⁸. Atbalsts ES delegācijām tika nodrošināts, izmantojot divus mehānismus: atbalsts demokrātijai un Media4Demokrātijai, kuru mērķis ir palielināt spējas demokrātijas atbalsta un — attiecīgi — vārda brīvības jomā. Septembrī tika īstenota globālā *EU4Democracy* kampaņa.

Paplašināšanās procesā ievērot principu “pamatjautājumi vispirms”

Pieeja “pamatjautājumi vispirms” joprojām ir viena no paplašināšanās politikas principiem, kas nodrošina, ka valstis jau paplašināšanās procesa sākumā piešķir prioritāti šādām jomām: tiesiskums un pamattiesības, demokrātiskās iestādes un valsts pārvaldes reforma.

Martā tika pieņemtas pārskatītās Pamatnostādnes par bērna tiesību veicināšanu un aizsardzību²⁹, kurās izklāstīta vispārējā stratēģija un kuru mērķis ir nodrošināt, ka ES politika un darbības sniedz atbalstu partnervalstu sistēmu, ieskaitot bērnu aizsardzību, stiprināšanai.

²⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/international/pdf/iuc_leaflet_en.pdf

²⁷ SWD(2017) 157 final, 2.5.2017.

²⁸ SWD(2017) 254 final, 27.6.2017.

²⁹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_guidelines_rights_of_child_2017.pdf

Atbalsts tiesu sistēmas reformai Tunisijā

ES 2017. gadā atjaunoja atbalstu tieslietu jomai Tunisijā, pieņemot programmas “*Programme d’Appui à la Réforme de la Justice III*” 3. posmu (70 miljoni EUR) sadarbībā ar Eiropas Padomi. Programma stiprinās tiesu iestāžu neatkarību un objektivitāti, vienlaicīgi paplašinot tiesu iestāžu pieejamību iedzīvotājiem.

Izturēspēja un nestabilitāte

2017. gada Kopīgais paziņojums par stratēģisku pieeju izturēspējai³⁰ ļāva ES uzņemties plašākas daudznozaru saistības attiecībā uz izturēspēju. Izmēģinājuma procesa ietvaros sešās valstīs (Čadā, Irākā, Mjanmā, Nigērijā, Sudānā un Ugandā) tika pārbaudīta plašāka humanitāro, attīstības pasākumu un miera saikne.

2017. gadā darbs noturības un nestabilitātes novēršanas bija vērsts uz četrām jomām: noturības satvara stiprināšana; integrētas pieejas ārējiem konfliktiem un krīzēm izstrāde, pamatojoties uz spēkā esošo visaptverošo pieeju; konfliktu un krīžu pārvarēšanai būtiskās noturības stiprināšana un atbalsts starptautiskajam dialogam par miera veidošanu un valsts veidošanu (IDPS), kuru vada pašas nestabilās valstis.

Drošība

2017. gadā vēlreiz tika apliecināta ES nozīmīgā loma drošības jomā. Stabilitātes un miera veicināšanas instrumenta (*IcSP*) regulas grozījums (spēju veidošana drošības un attīstības atbalstam (*CBSD*))³¹ stājās spēkā 2017. gada decembrī. Šīs nozīmīgās politikas izstrādes ietvaros ir atļauta ES sadarbība ar militārajiem dalībniekiem attīstības mērķu sasniegšanai skaidri noteiktos apstākļos.

IcSP veicināja mierīgas politiskās pārejas, piemēram, Kenijā vai Gambijā, un turpināja atbalstīt Kolumbijas miera procesu, kā arī Kosovas un Serbijas dialogu, iniciatīvas starpniecībai Nigērijas Nigēras deltas reģionā, starp tebu un tuaregu kopienām Nigērā un starp Gvatemalu un Belizu. Jauni pasākumi Afganistānā, Bosnijā un Hercegovinā, Kosovā³², Lībijā, Nigērā un Somālijā tieši papildināja kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) misijas.

Apvienojumā ar esošajām programmām Centrālāfrikas Republikā, Gruzijā, Mali un Ukrainā *IcSP* tieši papildināja 12 no 16 notiekošajām KDAP misijām.

KDAP misijas pasaulē

Minētajās 16 KDAP misijās un operācijās ietilpst trīs militārās operācijas ar izpildes tiesībām (operācija *SOPHIA*, operācija *ATALANTA* un operācija *EUFOR Althea*) un trīs militārās apmācības misijas bez izpildes pilnvarām (ES apmācības misijas Centrālāfrikas Republikā, Mali un Somālijā). Starp tām ir arī viena civilā misija ar izpildes tiesībām (ES Tiesiskuma misija (*EULEX*) Kosovā), viena civilās novērošanas misija (ES pārraudzības misija (*EUMM*) Gruzijā), uzticības veicināšanas pasākumu (UVP) misija (Eiropas Savienības Integrētas robežu pārvaldības palīdzība (*EUBAM*) Rafā), četras spēju veidošanas misijas: ES Policijas misija palestīniešu teritorijās (*EUPOL COPPS*), ES spēju veidošanas misijas (*CAP*) Somālijā, Mali un Nigērā un divas padomdevējas misijas (*EUAM Ukraine* un *EUAM Iraq*).

³⁰ JOIN(2017) 21 final, 7.6.2017.

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 12. decembra Regula (ES) 2017/2306.

³² Šis nosaukums neskar statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244 (1999) un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

2017. gada jūnijā pieņemtie³³ Padomes secinājumi attiecībā uz ES ārējām darbībām saistībā ar terorisma apkarošanu vēl vairāk stiprina terorisma apkarošanas ekspertu tīklu ES delegācijās un nodrošina lielāku saskaņotību starp iekšējām un ārējām darbībām drošības jomā, stiprinot tieslietu un iekšlietu aģentūru lomu attiecībā uz trešām valstīm.

ES un NATO sadarbības jomā tika sākta tāda pirmā kopīgā priekšlikumu kopuma (42 pasākumi) īstenošana, kas apstiprināts 2016. gada jūlija kopīgajā deklarācijā. Abas padomes 2017. gada decembrī apstiprināja kopīgu jaunu priekšlikumu kopumu, kurā ir 32 papildu pasākumi un ar kuru tiek paplašināta sadarbība svarīgās jomās, piemēram, terorisma apkarošanas, sieviešu tiesību, miera un drošības, kā arī militārās mobilitātes jomā.

Stabilitāte

ES atbalsta stabilizācijas pasākumu Lībijā, pievēršot uzmanību galvenās infrastruktūras atjaunošanai, humānajai atmiņēšanai un valsts konsensa veidošanai ar starpniecības atbalstu.

Dokuments "Elementi ES stratēģijai par Sīriju: miera veicināšanas centienu pastiprināšana"³⁴ tika pieņemts 2017. gada martā, paredzot galvenos mērķus ES darbībai, lai palīdzētu izbeigt karu un veicinātu patiesu politiskās pārejas procesu.

Kodoldrošums

Pateicoties daudzdimensionālai pieejai attiecībā uz kodoldrošumu, veselību, vidi un saistītiem jautājumiem, Kodoldrošuma instrumenta (*INSC*) programma sniedz ieguldījumu daudzās Eiropas Konsensa par attīstību svarīgās jomās, tostarp galvenajos prioritārajos pasākumos Ukrainā, Vidusāzijā un Irānā.

Miers un labklājība Irānā

INSC ir svarīga loma diplomātiskās vienošanās ar Irānu — Kopīgā visaptverošā rīcības plāna (*JCPOA*) — īstenošanā; šis plāns ir pavērsiena punkts starptautiskās kodolieroču neizplatīšanas jomā un nozīmīgs ieguldījums miera veicināšanā reģionā. Pirmais projekts Irānas Kodolnozares regulatīvās iestādes atbalstam tika sākts 2017. gada jūlijā.

PARTNERĪBAS

Sadarbība ar pilsonisko sabiedrību, līdzekļu devēju kopienu un starptautiskām organizācijām

Lai sekmīgi ieviestu ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam, ir ļoti svarīgi stiprināt īstenošanas līdzekļus un atjaunot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai (17. IAM).

ES un ANO ir neaizstājami partneri miera un drošības garantēšanai. ES 2017. gadā turpināja piedalīties ar attīstību saistītos ANO procesos, tostarp Augsta līmeņa politiskajā forumā un Attīstības finansēšanas forumā.

ES ir vēl vairāk stiprinājusi sadarbību ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām (PSO). Ar pilsoniskās sabiedrības platformām ir īstenoti 23 partnerības pamatnolīgumi. 2017. gadā tika publicēts Ziņojums par ES sadarbību ar pilsonisko sabiedrību³⁵.

³³ <https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2017/06/19/conclusions-counterterrorism/>

³⁴ JOIN(2017) 11 final, 14.3.2017.

2017. gadā notika vairāki dialogi par attīstības politiku ar līdzekļu devējiem no trešām valstīm, piemēram, no Austrālijas, Kanādas, Japānas, Korejas Republikas un ASV.

2017. gadā Partnerības instruments turpināja noteikt un īstenot iekšējās politikas ārējo dimensiju, savstarpēji savienojot dažādas politikas jomas. Pasākumi aptver tādas globālas problēmas kā klimata pārmaiņas un vides aizsardzība (piemēram, tīra enerģija); stratēģijas “Eiropa 2020” starptautiskā dimensiju³⁶; labāku piekļuvi tirgiem un plašākas tirdzniecības, ieguldījumu un darījumdarbības iespējas ES uzņēmumiem (īpašu uzmanību pievēršot MVU); un publisko diplomātiju.

Komisija 2017. gada laikā turpināja cieši sadarboties ar starptautiskiem partneriem, piemēram, G7, G20, Pasaules Banku un Starptautisko Valūtas fondu.

ATBILDĪBA un REZULTĀTI

Eiropas Komisija uzrauga ES finansētās darbības ar partneriem visā pasaulē un ziņo par to rezultātiem, izmantojot ES starptautiskās sadarbības un attīstības rezultātu ietvaru.

ES finansētie projekti un programmas, kuru darbība beidzās laika posmā no 2016. gada vidus līdz 2017. gada vidum, palīdzēja sasniegt turpmāk norādītos rezultātus.

CILVĒKI

1 492 000 reproduktīva vecuma sieviešu un bērnu vecumā līdz 5 gadiem saņēma palīdzību no **programmām, kuras ir saistītas ar uzturu.**

Pamatskolā tika uzņemti 12 437 000 bērnu, **vidusskolā** — 3 377 000 bērnu.

Kvalificēti veselības darbinieki piedalījās 3 096 000 dzemdību, **mazinot māšu mirstību.**

Tika izdalīti 136 000 000 ar insekticīdiem apstrādātu moskītu tīklu, **novēršot malārijas izplatību**³⁷.

PLANĒTA

Tika pārvaldīti 16 140 000 hektāru aizsargājama teritoriju, **nodrošinot bioloģisko daudzveidību** un saglabājot dabas mantojumu.

3 438 000 cilvēku bija pieejami **ilgtspējīgi energopakalpojumi.**

LABKLĀJĪBA

757 000 cilvēku ieguva zemes īpašumtiesības, palielinot to rīcībā esošos līdzekļus, lai izmantotu **lauksaimniecības nodrošinātu ilgtspējīgu iztiku.**

1 844 000 cilvēku tika nodrošināta piekļuve **visu gadu lietojamiem ceļiem.**

166 000 cilvēku izmantoja profesionālās izglītības un apmācības vai prasmju pilnveidošanas programmas, kuru mērķis ir uzlabot **nodarbināmību.**

³⁵ <https://europa.eu/capacity4dev/policy-forum-development/documents/eu-cso-report-1>

³⁶ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_lv

³⁷ Šo rezultātu palīdzēja sasniegt ES nepārtrauktais atbalsts Pasaules fondam AIDS, tuberkulozes un malārijas apkarošanai.

MIERS

309 000 cilvēku tieši izmantoja **juridisko palīdzību**, kas nodrošina vienlīdzību likuma priekā.

1 420 000 cilvēku saņēma tiešu palīdzību no programmām **civilas pēckonflikta miera veidošanas un konfliktu novēršanas** atbalstam.